

FR Á S Ö G N

af 132. þingi Alþjóðáþingmannasambandsins (IPU) og tengdum fundum í Hanoi 28. mars –1. apríl 2015.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sótti fundinn Ragnheiður Ríkharðsdóttir, formaður, Ásmundur Einar Daðason, varaformaður, og Birgitta Jónsdóttir auk Örnú Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar. Helstu mál á dagskrá voru hvernig stuðla megi að nýju kerfi varðandi stjórnun vatns í heiminum, alþjóðalög í tengslum við fullveldi ríkja, íhlutunarleysi um innanlandsmál og mannréttindi og friðhelgi einkalífs á 21. öldinni og lýðræði framtíðar. Þá fór fram almenn umræða um ný markmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun auk þess sem haldinn var fundur þingkvenna. Enn fremur fór fram utandagskrárumræða um hlutverk þjóðþinga við að berjast gegn hryðjuverkum sem eru framin af hryðjuverkasamtökum eins og Daesh og Boko Haram gegn saklausum borgurum, sérstaklega konum og stúlkum. Um 1.400 þátttakendur sóttu þingið, þar af 678 þingmenn frá 128 ríkjum og 45 þingforsetar.

Tólflús-hópurinn, sem er samstarfsvettvangur vestrænna lýðræðisríkja, hittist að venju flesta morgna meðan á þinginu stóð. Á þeim fundum var farið yfir helstu mál þingsins og afstaða sendinefnda samræmd eins og hægt er, auk þess sem valdir voru fulltrúar hópsins í embætti og störf á vegum IPU. Formaður hópsins, Philippe Mahoux frá Belgíu, stýrði fundunum. Fulltrúar Tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn IPU kynntu helstu niðurstöður funda stjórnarinnar sem haldnir voru 26. og 27. mars sl. og fundar stjórnarnefndar Tólflús-hópsins sem haldinn var í Brussel 2. mars sl.

Við setningu 132. þings IPU flutti forseti Víetnam, Truong Tan Sang, ávarp. Hann bauð þátttakendur velkomna til Víetnam og lofaði IPU fyrir jákvætt framlag sitt til aukins friðar, samvinnu, þróunar, lýðræðis og mannréttinda. Hann sagði heiminn í dag ganga í gegnum djúpstæðar og óútreiknanlegar breytingar. Aukinn óstöðugleiki, trúarleg og lýðfræðileg átök, deilur um landsvæði og náttúruauðlindir, vígbúnaðarkapphlaup og vandamál tengd loftslagsbreytingum og farsóttum væru raunveruleg áhyggjuefni. Þá sagðist hann vonast til að 132. þing IPU gæti kallað fram aðgerðir og breytingar þar sem hugmyndir og ályktanir yrðu að veruleika og hlutverk þjóðþinga eftl. Forseti IPU, Chowdhury frá Banglades, ávarpaði þingið og kynnti dagskrá þess. Hann lýsti yfir ánægju með val á þema þingsins fyrir almenna umræðu sem hann sagði bæði tímabæra og mikilvæga. Þá vonast hann til þess að niðurstöður yfirlýsingar þingsins yrðu nýttar hjá Sameinuðu þjóðunum við innleiðingu þróunarmarkmiðanna.

Níu tillögur að neyðarályktun voru lagðar fram við upphaf þingsins og fjölluðu fimm þeirra um ógnina sem stafar af aðgerðum hryðjuverkasamtaka. Aðeins er hægt að taka fyrir eitt mál utan dagskrár á hverju þingi samkvæmt reglum IPU. Fyrir valinu varð tillaga um hlutverk þjóðþinga við að berjast gegn hryðjuverkum sem eru framin af hryðjuverkasamtökum eins og Daesh og Boko Haram gegn saklausum borgurum, sérstaklega konum og stúlkum. Í ályktun þingsins var lýst yfir alvarlegum áhyggjum af áframhaldandi ógn við öryggi og frið alþjóðasamfélagsins sem stafar frá hryðjuverkasamtökum. Þá var lögð áhersla á að ofbeldisverknadir hryðjuverkasamtaka beindust gegn saklausum borgurum, sérstaklega konum, börnum og öldruðum. Ítrekað var að ekki beri að tengja hryðjuverkastarfsemi við trúarbrögð, þjóðerni eða þjóðfélagsþópa. Þá beri að líta svo á að hvers kyns hryðjuverk séu glæpir og að þau séu alltaf óréttlætanager, sama hver ástæðan og fremjandinn sé. Þá var ítrekuð krafa um að þeir sem fremja, skipa fyrir, fjármagna eða styðja hryðjuverkastarfsemi verði dregnir fyrir dóm. Ályktun þingsins endurspegladi málefni umræðunnar og var hún samþykkt.

Almenn umræða fór fram um pólitískt, efnahagslegt og félagslegt ástand í heiminum undir yfirskriftinni Ný markmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun – frá orði til framkvæmdar. Ragnheiður Ríkharðsdóttir tók þátt í umræðunni fyrir hönd Íslandsdeildar og lagði í ræðu sinni áherslu á menntun og jafnrétti kynjanna sem forsendu farsællar innleiðingar

og framkvæmdar markmiðanna. Þá sagði hún ljóst að ekki væri nægjanlegt að þingmenn og fulltrúar Sameinuðu þjóðanna flyttu metnaðarfullar ræður á viðhafnarstundum ef þær væru ekki í takt við ríkjandi viðhorf í samfélaginu. Til að mögulegt sé að koma markmiðunum í framkvæmd þurfi raunveruleg hugarfarsbreyting að eiga sér stað og hún hefjist inni á heimilunum, hjá börnunum okkar og ungmennum. Fræða þurfi bæði syni og dætur jafnt innan veggja heimilisins sem og í skólum. Ræða þurfi jafnréttismál opinskátt og fjalla um málaflökkinn á opinberum vettvangi. Aðeins þannig verði varanlegum árangri náð í átt til aukins jafnréttis og velsældar. Jafnframt lagði Ragnheiður áherslu á nauðsyn þess að mannréttindi og þarfir fólks verði í fyrirrúmi við framkvæmd og útfærslu markmiðanna. Leggja þurfi ríka áherslu á hvernig tryggja megi framgang nýju markmiðanna með ábyrgð stjórnvalda að leiðarljósi og áherslu á hinn mannlega þátt þeirra. Við lok almennrar umræðu samþykkti þingið yfirlýsingu (*Hanoi Declaration*) þar sem helstu áhersluatriði umræðunnar voru dregnar saman.

Fastanefndirnar tóku fyrir fram ákveðin mál til umfjöllunar. Í 1. nefnd, um frið og alþjóðleg öryggismál, var ályktun um vígbúnað á internetinu (cyberwar) rædd og samþykkt. Birgitta Jónsdóttir tók þátt í umræðum nefndarinnar. Einnig var tekin ákvörðun um að umræðuefni nefndarinnar á næsta ári yrði hryðjuverkastarfsemi. Í 2. nefnd, um sjálfbæra þróun, efnahags- og viðskiptamál, fór fram umræða og samþykkt var ályktun um nýjar leiðir að bættu kerfi við stjórnun vatns. Þá var tekin ákvörðun um að umræðuefni næsta árs yrði hvernig tryggja megi varanlega verndun gegn eyðileggingu og hnignun menningararfleifðar mannkyns.

Birgitta Jónsdóttir tók þátt í störfum 3. nefndar, um lýðræði og mannréttindi, og fór fram sérstök umræða um tillögu hennar að ályktun sem samþykkt var á haustþingi IPU í Genf 2014 undir yfirskriftinni: Lýðræðið á stafrænum tímum – ógnir gagnvart friðhelgi einkalífsins og einstaklingsfrelsi. Birgitta var skipuð annar tveggja skýrsluhöfunda ásamt suður-kóreska þingmanninum Ha-Jin Jhun. Birgitta kynnti tillöguna fyrir nefndarmönnum og stýrði umræðum en sérfræðingarnir Danny O'Brien, framkvæmdastjóri alþjóðastarfs *Electronic Frontier Foundation*, og Hernán Vales, frá mannréttindaskrifstofu Sameinuðu þjóðanna, héldu erindi um efnið og svöruðu spurningum nefndarmanna. Vinna við ályktunina fer fram nú á vor- og sumarmánuðum og verður tekin til umræðu og afgreiðslu á haustþingi IPU í Genf í október nk. Birgitta lagði í máli sínu áherslu á að ef friðhelgi einkalífsins í hinum stafræna heimi njóti ekki sömu lagalegu verndar og í raunheiminum sé grundvöllur lýðræðis á völtum fótum og það vanvirkt. Hún vísaði jafnframt til ályktunar á grundvelli máls hennar sem samþykkt var á ráðsfundi IPU í nóvember 2011. Mál Birgittu hefur verið til umfjöllunar hjá mannréttindanefnd IPU sem hefur m.a. fjallað um það út frá tjáningarfrelsi sem hornstein lýðræðis. Er þetta í fyrsta sinn sem Íslendingur gegnir stöðu ályktunarhöfundar fastanefndar IPU.

Ráð IPU kom tvisvar saman á þinginu og afgreiddi fjölda mála. Aðildarríki IPU eru nú 166. Rætt var um fjárhagsáætlun fyrir árið 2015 og 2016 og yfirlit yfir skipulagða fundi. Nefnd um mannréttindi þingmanna kynnti skýrslur um brot gegn mannréttindum þingmanna og samþykkti ráðið ályktanir á grundvelli þeirra. Þess má geta að 189 fulltrúar á 132. þingi IPU voru konur (28%), sem er lakara hlutfall en náðist á síðasta þingi (32,1%). Næsta haustþing verður haldið í Genf 17.–21. október nk. og vorþing 2016 verður haldið í Lusaka í Sambíu 19.–23. mars.

Samhliða vorþingi buðu IPU og samtökin *Nuclear Non-proliferation and Disarmament (PNND)* upp á frumsýningu kvikmyndarinnar *The Man Who Saved the World*, um kjarnorkuögn heimsins, og sótti Birgitta þá sýningu. Þá tók Ragnheiður Ríkharðsdóttir þátt í afmælisfundi þingkvenna og viðhafnar til stuðnings nýjum sameiginlegum meginreglum IPU til stuðnings þjóðþingum heims. Ásmundur Einar Daðason tók þátt í fundum ungra þingmanna IPU. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasviði og á vefsvæðinu: <http://www.ipu.org/>.

